

Joanna Brzoskowska

Jak nauczyciel powinien interpretować opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej

Spis treści	
1. Wstęp	1
2. Sposoby postępowania z zaleceniami i informacjami zawartymi w opiniach, orzeczeniach i zaświadczeniach wydawanych przez poradnie	2
2.1. Sposób przekazania opinii nauczycielowi	3
3. Orzeczenia	3
4. Opinie	5
4.1. Konstrukcja opinii postdiagnostycznej	6
4.2. Katalog przykładowych, najczęściej stosowanych zaleceń	7
4.3. Pojęcia występujące w opiniach	9
5. Podsumowanie	11
6. Bibliografia	12

1. Wstęp

Najczęstszymi rodzajami dokumentów, które rodzic może przedstawić nauczycielowi w sprawie dziecka, są:

- opinie z publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych (PP-P);
- opinie z niepublicznych PP-P;
- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, nauczania indywidualnego w oddziale przygotowawczym, orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
- zaświadczenia o stanie zdrowia;
- wyniki diagnoz z prywatnych gabinetów psychologicznych;
- opinie z ośrodków terapeutycznych.

Opinie, w tym m.in. opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, mogą wydawać poradnie **publiczne i niepubliczne**, natomiast orzeczenia wydają **tylko poradnie publiczne**.

2. Sposoby postępowania z zaleceniami i informacjami zawartymi w opiniach, orzeczeniach, zaświadczeniach wydawanych przez poradnie

Nauczyciel ma obowiązek przestrzegania zaleceń zawartych w opiniach z publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (tekst jednolity DzU z 2004 r. nr 257, poz. 2572 z późniejszymi zmianami)

– **Art. 1. ust 4:**

System oświaty zapewnia w szczególności dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwości korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej.

- *Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (DzU Nr 83 poz. 562):

– **§ 4 ust. 1 pkt 1:**

Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o:

- 1) *wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;*

– **§ 6. 1:**

Nauczyciel jest obowiązany, na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

Opinie z prywatnych gabinetów, ośrodków, nad którymi Kuratorium Oświaty nie sprawuje nadzoru pedagogicznego, nauczyciel powinien poznać, ale nie ma obowiązku przestrzegać zaleceń w nich ujętych. W przypadku uznania przez nauczyciela

informacji zawartych w tej dokumentacji za istotne, można poprosić rodzica o zgłoszenie się do rejonowej PP-P i poproszenie o wydanie odpowiedniej opinii.

2.1. Sposób przekazania opinii nauczycielowi

Dzieci i młodzież oraz ich rodzice mogą uzyskać opinię specjalisty, w szczególności psychologa, pedagoga, logopedy i doradcy zawodowego, także informację o wynikach badań. Opinię wydaje się na pisemny wniosek rodziców lub pełnoletniego ucznia. Na ich pisemny wniosek poradnia może przekazać kopię opinii do przedszkola, szkoły lub placówki, do której uczęszcza dziecko.

Opinię lub orzeczenie z publicznej lub niepublicznej PP-P przedstawia nauczycielowi lub pedagogowi rodzic lub – za pisemną zgodą rodzica – pracownik poradni. Jeżeli rodzic nie wyrazi zgody na przekazanie opinii, jest to jednoznaczne z tym, że nie można ujawniać wyników badań.

Przekazanie wyników badań zależy od rodzica

To rodzic decyduje, czy informuje szkołę o wynikach badań. Warto na otrzymanej opinii potwierdzić jej przyjęcie wraz z datą. Z uwagi na zawartość w opinii zarówno danych osobowych, jak i wyników badań, należy dbać na terenie szkoły o właściwe przechowywanie dokumentacji, zapewniające zarówno bezpieczeństwo danych, jak i bezpośredni dostęp wszystkim nauczycielom do informacji w niej zawartych.

Warto opinię przeczytać kilka razy w ciągu roku szkolnego, aby na bieżąco dostosowywać metody i formy pracy. Interpretację opinii ułatwia nanoszenie na osobnej karcie lub na kopii opinii np. znaków + i –, oznaczających słabe i mocne strony, tak aby zgodnie z zasadą zajęć korekcyjno-kompensacyjnych wzmacniać słabsze funkcje poprzez sprawniejsze.

3. Orzeczenia

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydawały i będą wydawać orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży:

- niesłyszących;
- słabo słyszących;
- niewidomych;
- słabo widzących;
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją;

- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim;
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym;
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera;
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi (przynajmniej dwie niepełnosprawności wymienione powyżej);
- niedostosowanych społecznie;
- zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Nowelizacja przepisów dot. organizowania kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie zakłada¹, że nie będą kwalifikowane do kształcenia specjalnego w oddziałach integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych dzieci z zaburzeniami zachowania. Zaburzenia zachowania traktowane będą jako zespół zaburzeń współwystępujących wraz z niedostosowaniem społecznym lub zagrożeniem niedostosowaniem społecznym. Uczniowie ci będą mogli realizować kształcenie specjalne w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii lub młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (do 15 r. ż. w przypadku szkoły podstawowej, do 19 r. ż. w przypadku gimnazjum oraz do 23 r. ż. w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej).

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, które realizują obowiązek szkolny w specjalnych ośrodkach.

Orzeczenie składa się z:

- danych osobowych dziecka;
- okresu, na jaki wydaje się orzeczenie (orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się na czas określony – na ogół etapu edukacyjnego);
- przyczynę wydania orzeczenia (rodzaj niepełnosprawności);
- diagnozy;
- zaleceń, w tym zalecanych optymalnych form kształcenia specjalnego (np. kształcenie w oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej, w szkole specjalnej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym);
- uzasadnienia;
- informacji o prawie odwołania.

Orzeczenia są decyzjami w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego i możliwe jest odwołanie od nich w ciągu 14 dni od otrzymania. Orzeczenie można uchylić w przypadku zmiany stopnia niepełnosprawności lub konieczności zmiany zaleceń w nim zawartych.

¹ Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych.

4. Opinie

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydają opinie w sprawach określonych w odrębnych przepisach, m.in. w sprawie:

- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
- zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego;
- udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki;
- przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy;
- przyjęcia ucznia do klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej, kandydata z problemami zdrowotnymi ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia;
- objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły/przedszkola;
- objęcia dziecka zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju.

Dotychczas *Rozporządzenie MENiS z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczególnych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych* (DzU z 2003 r. Nr 5 poz. 46) zawierało wykaz spraw, w jakich PP-P wydają opinie:

1. Wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego.
2. Pozostawienia ucznia klasy I–III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie.
3. Objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej.
4. Dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.
5. Zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego.
6. Udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki.
7. Przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy.
8. Przyjęcia do klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, a także klasy pierwszej szkoły średniej na podbudowie programowej szkoły zasadniczej,

szkoły policealnej i szkoły pomaturalnej, kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia.

9. Przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.
10. Innych, określonych w odrębnych przepisach.

*W Projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 25 sierpnia 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych zapisano jedynie (w paragrafie 3), że dzieci i młodzież oraz ich rodzice **mogą** uzyskać opinię specjalisty.*

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne nie będą musiały wydawać już opinii w sprawie:

- pozostawienia ucznia klasy I–III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie;
- promocji ucznia klas I–III szkoły podstawowej do klasy programowo wyższej;
- kolejnych opinii o dysleksji, w przypadku zdiagnozowania u ucznia dysleksji w klasach IV–VI szkoły podstawowej.

4.1. Konstrukcja opinii postdiagnostycznej:

Opinia zawiera następujące informacje:

- oznaczenie poradni wydającej opinie i numer opinii;
- dane osobowe ucznia, dostosowane do zdiagnozowanego poziomu rozwoju, możliwości psychofizycznych dziecka i jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych;
- diagnozę pedagogiczną, psychologiczną, logopedyczną lub inną specjalistyczną;
- zalecenia, w tym m.in. wskazanie form pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Opisy wyników badań najczęściej zawierają informacje o:

- kontakcie z dzieckiem w trakcie badania;
- motywacji i koncentracji prezentowanej podczas badania;
- tempie pracy;

- wynikach uzyskanych przez dziecko w szczególnie przeprowadzanych testach psychologicznych i pedagogicznych, które dostosowywane są do wieku dziecka, klasy, do której uczęszcza, i zgłoszonej problematyki.

Stanowisko poradni/wniosek odnosi się do zgłaszanego przez rodzica lub szkołę problemu, np. czy uczeń wymaga objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole. Sformułowane stanowisko winno być jednoznaczne i zrozumiałe dla odbiorcy.

Przykład wniosku zależnie od rodzaju problemu

Dla ucznia, u którego stwierdza się dysleksję rozwojową, najczęściej formułuje się wniosek typu: *Przyczyną trudności ucznia w nauce są specyficzne trudności w nauce – dysleksja rozwojowa pod postacią dysleksji i dysortografii, spowodowana np. deficytem funkcji słuchowo-językowych.*

Natomiast u ucznia, u którego nie stwierdzono specyficznych trudności, lecz np. obniżony poziom funkcjonowania intelektualnego: *Przyczyną trudności ucznia w nauce są obniżone możliwości intelektualne.*

Zalecenia powinny odnosić się do stwierdzonych u ucznia słabych i mocnych stron, wskazywać nauczycielowi konkretne metody i formy pracy, najkorzystniejsze dla ucznia.

4.2. Katalog przykładowych, najczęściej stosowanych zaleceń

Przykładowe zalecenia	Co ma zrobić nauczyciel (szkoła)?
Dostosowanie metod i form pracy do specyficznych potrzeb ucznia – dysleksji rozwojowej.	<ul style="list-style-type: none">● Sposób dostosowania zależy od klasy oraz indywidualnych umiejętności ucznia.● W przypadku młodszych dzieci należy dobierać teksty do czytania i pisania do jego możliwości, nie wymagać zbyt wcześnie, np. w klasie pierwszej umiejętności pisania ze słuchu.● W klasach starszych należy oceniać treść prac pisemnych (ze wszystkich przedmiotów), a nie obniżać oceny za popełnione błędy. Nie odpytywać z głośnego czytania na forum klasy.● W przypadku bardzo obniżonej grafii pisma, pozwolić na odrabianie prac domowych na komputerze. W przypadku bardzo wolnego tempa czytania, umożliwić korzystanie z biblioteki książki mówionej, płyt CD. Na sprawdzianach pisemnych sprawdzać, czy uczeń zrozumiał treść pytania.
Dostosowanie metod i form pracy do obniżonych możliwości intelektualnych (uczniowie ci nie kwalifikują się do szkół specjalnych, ale mają obniżone możliwości poznawcze).	<ul style="list-style-type: none">● Napisać indywidualny program na podstawie zalecenia opinii PP-P w oparciu o podstawę programową.● Wskazówki i polecenia winny mieć charakter pozytywny.● Ważna jest koncentracja na najistotniejszych treściach nauczania.

Przykładowe zalecenia	Co ma zrobić nauczyciel (szkoła)?
	<ul style="list-style-type: none"> ● Należy kierować procesami uogólniania – od szczegółu do ogółu i odwrotnie. ● Dawać jasne i krótkie polecenia. ● Powtarzać materiał w sposób urozmaicony. ● Przy ocenianiu brać pod uwagę wkład pracy ucznia.
Dostosowanie metod i form pracy do specyficznych potrzeb ucznia – uczeń zdolny.	<ul style="list-style-type: none"> ● Napisać program indywidualny z danego przedmiotu lub kilku przedmiotów, dostosowujący poziom trudności do umiejętności dziecka. ● Objąć ucznia indywidualnym tokiem lub programem nauki (niezbędna jest do tego m.in. pozytywna opinia PP-P). ● Włączać ucznia do kół zainteresowań. ● Dostosowywać zadania i formy sprawdzania wiadomości do poziomu ucznia.
Objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> ● Zgodnie z zaleceniami włączyć ucznia na terenie szkoły do zajęć: <ul style="list-style-type: none"> – terapii logopedycznej, – terapii pedagogicznej, – korekcyjno-kompensacyjnych, – socjoterapii, – terapii psychologicznej, – innych form terapii i rewalidacji.
Stymulowanie dalszego rozwoju poznawczego i emocjonalnego.	<ul style="list-style-type: none"> ● Stosować polisensoryczne metody nauczania. ● Podkreślać zasadę umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy w praktycznych sytuacjach. ● Na każdej jednostce wykorzystywać wszystkie zmysły (wzrok, słuch i dotyk), tak aby zajęcia były atrakcyjne dla każdego dziecka, niezależnie od dominującego stylu uczenia się (wzrokowcy, słuchowcy i kinestetycy).
Stosowanie częstych pochwał i nagród.	<ul style="list-style-type: none"> ● Komunikaty do ucznia kierować bezpośrednio do niego, oceniać sytuację, a nie ucznia, np.: <i>Widzę, że bardzo dokładnie narysowałeś dom, praca domowa jest wykonana starannie, skorzystałeś z encyklopedii</i>, itp. ● Unikać ogólników, zwłaszcza negatywnych, np.: <i>Jak zawsze się nie przygotowałeś, nie odrobiłeś pracy, bo czegoś można się po tobie spodziewać</i>, itp.
Dostosowywanie metod i form pracy do stanu zdrowia ucznia (przewlekłej choroby, np. cukrzycy, padaczki, alergii itp.).	<ul style="list-style-type: none"> ● Dostosowanie zależy od specyfiki choroby i jej przebiegu. ● W przypadku padaczki położyć nacisk na utrwalanie wiadomości (uczniowie ci zapominają z uwagi na neurologiczne podłoże schorzenia). ● Umożliwiać wykonywanie niezbędnych badań i spożywania posiłku w trakcie lekcji (cukrzyca), obserwowanie dziecka podczas wysiłku fizycznego, np. w czasie wycieczki. ● Częste powtarzanie partii materiału, utrwalanie dla uczniów przyjmujących leki przeciwalergiczne. ● Dostosowywanie form i metod pracy do niepełnosprawności ruchowej, niepełnosprawności intelektualnej. ● Dbałość o higienę pracy umysłowej.

Przykładowe zalecenia	Co ma zrobić nauczyciel (szkoła)?
	<ul style="list-style-type: none"> ● Umożliwienie korzystania z oprzyrządowania specjalistycznego, w tym laptopów. ● Dostosowywanie organizacji miejsca pracy. ● Umiejscowienie ucznia z przodu klasy, blisko tablicy.
Dostosowywanie form i metod pracy do niedowidzenia.	<ul style="list-style-type: none"> ● Odpowiednie miejsce w klasie. ● Możliwość podchodzenia do tablicy, mapy. ● Możliwość korzystania z pomocy optycznych (lupa, linał optyczny, folia powiększająca), graficznych (pogrubiona liniatura), dotykowych (mapy wypukłe, diagramy). ● Możliwość korzystania z laptopa. ● Wydłużony czas pisania sprawdzianów. ● Sprawdziany, karty kontrolne przygotowane większą czcionką o wyraźnym kontraście. ● Nie ocenianie poziomu graficznego i ortograficznego wypowiedzi pisemnych. ● W szczególnych przypadkach umożliwić zaliczanie materiału programowego partiami lub ustnie.
Zwolnienie ucznia z nauki drugiego języka obcego.	<ul style="list-style-type: none"> ● Dyrektor szkoły na wniosek rodziców oraz na podstawie opinii PP-P zwalnia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją z nauki drugiego języka obcego. ● Zwolnienie może dotyczyć części lub całego okresu kształcenia w danym typie szkoły.

4.3. Pojęcia występujące w opiniach

Terminologia stosowana w opiniach i orzeczeniach wynika z wiedzy nauk humanistycznych – pedagogiki, psychologii i logopedii. Ich stosowanie wynika z określonej procedury diagnostycznej i stosowania specjalistycznych testów i narzędzi badawczych. Poniżej zamieszczono wyjaśnienia niektórych pojęć, o które najczęściej pytają rodzice:

Dysleksja – jest jednym z wielu różnych rodzajów trudności w uczeniu się. Jest specyficznym zaburzeniem uwarunkowanym konstytucjonalnie. Charakteryzuje się trudnościami w dekodowaniu pojedynczych słów, co najczęściej odzwierciedla niewystarczające zdolności przetwarzania fonologicznego. Trudności w dekodowaniu pojedynczych słów są zazwyczaj niewspółmierne do wieku życia oraz innych zdolności poznawczych i umiejętności szkolnych; trudności te nie są wynikiem ogólnego zaburzenia rozwoju ani zaburzeń sensorycznych. Dysleksja manifestuje się różnorodnymi trudnościami w odniesieniu do różnych form komunikacji językowej, często oprócz trudności w czytaniu dodatkowo pojawiają się poważne trudności w opanowaniu czynności pisania i poprawnej pisowni².

² Bogdanowicz M., *Podstawy diagnozy dysleksji*, [w:] *Diagnoza dysleksji. Najważniejsze problemy*, red. Krasowicz-Kupis G., Harmonia, Gdańsk 2009, s. 25.

Dysgrafia – trudności w opanowaniu pożądanego poziomu graficznego pisma.

Dysortografia – specyficzne trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (nie tylko błędy ortograficzne).

Słuch fonemowy/fonematyczny – oznacza przystosowanie układu słuchowego do odbioru specyficznych właściwości fonematycznych (fonologicznych) danego języka i umożliwia różnicowanie dźwięków mowy, a zatem zdolność do ich analizy i syntezy. Słuch fonematyczny zabezpiecza wyodrębnianie z potoku dźwięków mowy tych cech, które odgrywają szczególne znaczenie dla identyfikacji określonego fonemu, dzięki czemu dany wyraz można odróżnić od innych (np. Tomek-domek, kasa-kasza-Kasia, bak-bok, mecz-miecz itp.)³.

Lateralizacja – stronniczość ciała, przewaga jednej strony podczas ruchowych czynności⁴.

Analiza i synteza głoskowa – umiejętność dokonywania analizy (dzielenia na głoski) i syntezy (łączenia) słów z podanych osobno głosek, np. k-o-t-e-k, umiejętność wyróżniania głoski w nagłosie (na początku słowa) i w wygłosie (na końcu słowa).

Sprawność grafomotoryczna – ogólna sprawność manualna w zakresie umiejętności kreślenia linii, szlaczków literopodobnych, kolorowania itp.

Inteligencja ogólna – (iloraz intelektualny) to ocena poziomu funkcjonowania umysłowego określona w oparciu o przeprowadzone testy psychologiczne.

Inteligencja werbalna – to jedna z dwóch podskal w teście inteligencji świadcząca o umiejętności posługiwania się pojęciami słownymi.

Inteligencja niewerbalna – to jedna z dwóch podskal w teście inteligencji diagnozująca umiejętność rozwiązywania praktycznych zadań, logicznego myślenia.

Percepcja słuchowa – umiejętność różnicowania dźwięków mowy, zapamiętywania bodźców słuchowych oraz dokonywania ich analizy i syntezy. Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu analizatora słuchowego dziecko spostrzega, zapamiętuje i rozpoznaje dźwięki, wśród których znajdują się i dźwięki mowy⁵ (obecnie coraz częściej w literaturze przedmiotu mówi się o funkcjach słuchowo-językowych).

Percepcja wzrokowa – umiejętność dokonywania analizy i syntezy bodźców wzrokowych – w skład analizatora wzrokowego wchodzi oprócz receptora, tj. narządu

³ Szelaż E., Szymaszek A., *Test do badania słuchu fonematycznego u dzieci i dorosłych*, GWP, Gdańsk 2006, s. 9.4

⁴ Bogdanowicz M., *Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym*, WSiP, Warszawa 1991, s. 129.

⁵ *Ibidem*, s. 152.

zmysłowego wraz z umieszczonymi w nim zakończeniami nerwowymi, również droga doprowadzająca oraz ośrodkowa część analizatora, a więc ta część mózgu, w której zachodzi nie tylko odbiór prostych, pojedynczych bodźców, ale również ich złożona analiza i synteza⁶.

Upośledzenie umysłowe – ogólne globalne opóźnienie rozwojowe, iloraz inteligencji wynosi poniżej 70 pkt. w skali Wechslera, przejawia się głównie zaburzeniami sprawności umysłowej i przystosowania społecznego, którym towarzyszą zaburzenia małej motoryki, a często odchylenia stanu fizycznego⁷.

Inteligencja niższa niż przeciętna – iloraz intelektualny dziecka mieści się w tzw. obszarze normy, ale poniżej przeciętnej (od I.I. 90 do I.I. 70). Grupa tych dzieci stanowi ok. 15% populacji. Nie jest to upośledzenie umysłowe i dzieci te nie mogą być kwalifikowane do kształcenia specjalnego.

Prosty opóźniony rozwój mowy – znaczne, globalne opóźnienie rozwoju mowy, przejawiające się znacznie uboższym zakresem słownika czynnego i biernego w stosunku do wieku życia, przy prawidłowym rozwoju funkcji intelektualnych.

Oligofazja – zaburzenia mowy uwarunkowane występowaniem upośledzenia umysłowego.

5. Podsumowanie

Interpretacja opinii i orzeczeń jest procesem bardzo złożonym, wymaga bowiem połączenia wiedzy z umiejętnością dostosowania każdej jednostki lekcyjnej i terapeutycznej zgodnie z zasadami dydaktyki i metodyki nauczania do specyficznych trudności w uczeniu się.

Do uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* zaliczamy:

- wybitnie zdolnych;
- niepełnosprawnych;
- niedostosowanych społecznie;
- zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- z rozpoznanymi niepowodzeniami szkolnymi;

⁶ Spionek H., *Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne*, PWN, Warszawa 1985, s. 128.

⁷ Bogdanowicz M., *Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym*, WSiP, Warszawa 1991, s. 79.

- odmiennych kulturowo;
- ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się;
- zaniedbanych środowiskowo;
- z trudnościami adaptacyjnymi, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem w innych systemach edukacji;
- z zaburzeniami komunikacji językowej;
- z chorobami przewlekłymi;
- w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej.

Zgodnie z *Projektem rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 5 sierpnia 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* wymaga się, aby **przynajmniej dwukrotnie** zebrał się w szkole tzw. **zespół**. W jego pracach biorą udział nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem oraz, na wniosek dyrektora, pracownicy PP-P, przedstawiciel organu prowadzącego oraz inni specjaliści.

Zadaniem zespołu jest m.in. rozpoznawanie możliwości psychofizycznych oraz indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, dobieranie form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ocena jej efektywności oraz opracowywanie i wdrażanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych dla uczniów niepełnosprawnych. Zespół także będzie decydował o sposobie dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu zewnętrznego, **dlatego niezbędna jest wnikliwa analiza opinii, aby prawidłowo przeprowadzić dokumentację pracy z dzieckiem o SPE**, która przybiera formę Indywidualnej Karty Potrzeb Ucznia.

Zespół będzie wykonywał zadania we współpracy z instytucjami wspierającymi planowanie i realizację zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, m.in. z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

6. Bibliografia

Bogdanowicz M., *Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym*, WSiP, Warszawa 1991.

Diagnoza dysleksji. *Najważniejsze problemy*, red. Krasowicz-Kupis G., Harmonia, Gdańsk 2009.

Spionek H., *Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne*, PWN, Warszawa 1985.

Szeląg E., Szymaszek A., *Test do badania słuchu fonematycznego u dzieci i dorosłych*, GWP, Gdańsk 2006.